Luật Lâm nghiệp số 16/2017/QH14

Quốc Hội thông qua 10 giờ sáng 15 tháng 11 năm 2017

Những Điều - Điểm qui định bảo hộ bằng Pháp luật

đối với Đồng bào dân tộc thiểu số sống gắn bó với Rừng

Tọa đàm chia sẽ Ánh Sáng của Luật Lâm nghiệp 2017

UBND Huyện Kon Plong

Liên hiệp các Hội khoa học Kỹ Thuật Tỉnh Kontum

Viện Tư vấn Phát triển (CODE)

Viện Phát triển Doanh Nhân Cộng Đồng (CENDI)

Kon Plong ngày 10-11 tháng 12 năm 2018

Nhà nước bảo hộ bằng Luật Lâm nghiệp các cụm từ

1. Không gian sinh tồn;
2. Hương ước của Cộng đồng (Luật tục bất thành văn đã được UBND Huyện công nhận và ra quyết định);
3. Rừng tín ngưỡng (Rừng bà con tổ chức nghi lễ và hội lễ cúng rừng đã được ghi nhận trên hệ thống bản đồ GDGR chính thống của Nhà nước);
4. Rừng Truyền thống của đồng bào bảo vệ nguồn nước (Rừng nguồn nước của các dòng họ, cộng đồng; các cụm hộ với xã hội lưỡng hệ);
5. Tập đoàn Cây bản địa;
6. Rừng biên giới

Pháp luật định nghĩa các cụm từ

Điều 2. Giải thích từ ngữ

Điểm 8. *Rừng tín ngưỡng là rừng gắn với niềm tin, phong tục, tập quán của cộng đồng dân cư sống dựa vào rừng*.

Điểm 9. Chủ rừng là tổ chức, hộ gia đình, cá nhân, *cộng đồng dân cư* được Nhà nước giao rừng, cho thuê rừng; giao đất, cho thuê đất để trồng rừng; tự phục hồi, phát triển rừng; nhận chuyển nhượng, tặng cho, nhận thừa kế rừng từ tổ chức, hộ gia đình, cá nhân khác theo quy định của pháp luật.

Điểm 24. *Cộng đồng dân cư* gồm cộng đồng người Việt Nam sinh sống trên cùng địa bàn *thôn, làng, ấp, bản, buôn, bon, phum, sóc, tổ dân phố, điểm dân cư tương tự và có cùng phong tục, tập quán.*

Nhà nước Bảo hộ bằng Luật

Điều 3. Nguyên tắc hoạt động Lâm nghiệp

Điểm 4. Bảo đảm công khai, minh bạch, sự tham gia của các tổ chức, hộ gia đình, cá nhân, cộng đồng dân cư liên quan trong hoạt động lâm nghiệp.

Điều 4. Chính sách của Nhà nước về lâm nghiệp

Điểm 6. Nhà nước bảo đảm cho đồng bào dân tộc thiểu số, cộng đồng dân cư sinh sống phụ thuộc vào rừng được giao rừng gắn với giao đất để sản xuất lâm, nông, ngư nghiệp kết hợp; được hợp tác, liên kết bảo vệ và phát triển rừng với chủ rừng và được chia sẻ lợi ích từ rừng; được thực hành văn hoá, tín ngưỡng gắn với rừng theo quy định của Chính phủ.

Điều 5. Phân loại rừng

- Điểm 2. Rừng đặc dụng được sử dụng chủ yếu để bảo tồn hệ sinh thái rừng tự nhiên, nguồn gen sinh vật rừng, nghiên cứu khoa học, bảo tồn di tích lịch sử, ***văn hoá, tín ngưỡng***, danh lam thắng cảnh kết hợp du lịch sinh thái; nghỉ dưỡng, giải trí trừ phân khu bảo vệ nghiêm ngặt; cung ứng dịch vụ môi trường rừng, bao gồm:
- Mục d) Khu bảo vệ cảnh quan gồm rừng bảo tồn di tích lịch sử, văn hoá, danh lam thắng cảnh; ***rừng tín ngưỡng;*** rừng bảo vệ môi trường đô thị, khu công nghiệp, khu chế xuất, khu kinh tế, khu công nghệ cao;
- Điểm 3. Rừng phòng hộ được phân theo mức độ xung yếu, sử dụng chủ yếu để bảo vệ nguồn nước, bảo vệ đất, chống xói mòn, sạt lở, lũ quét, lũ ống, chống sa mạc hóa, hạn chế thiên tai, điều hòa khí hậu, góp phần bảo vệ môi trường, quốc phòng, an ninh, kết hợp du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, giải trí, cung ứng dịch vụ môi trường rừng, bao gồm:
- Mục a) Rừng phòng hộ đầu nguồn; ***rừng bảo vệ nguồn nước của cộng đồng dân cư; rừng phòng hộ biên giới;***

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 8. Chủ rừng

Điểm 6. Cộng đồng dân cư.

Điều 9. Các hành vi bị nghiêm cấm trong hoạt động lâm nghiệp

Điểm 8…. phân biệt đối xử về tôn giáo, tín ngưỡng và *giới*i trong giao rừng, cho thuê rừng.

Điều 10. Nguyên tắc, căn cứ lập quy hoạch lâm nghiệp

Điểm 1. Việc lập quy hoạch lâm nghiệp phải tuân thủ nguyên tắc của pháp luật về quy hoạch và các nguyên tắc:

d) Bảo đảm sự tham gia của các cơ quan, tổ chức, cộng đồng dân cư, hộ gia đình, cá nhân; bảo đảm công khai, minh bạch và bình đẳng giới;

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 12. Lập, *lấy ý kiến,* thẩm định, phê duyệt và điều chỉnh quy hoạch lâm nghiệp cấp quốc gia

Điểm 2. Lấy ý kiến về quy hoạch:

Niêm yết công khai trong thời gian 60 ngày để trưng cầu, lấy ý kiến đóng góp, phản biện bằng văn bản thông qua tổ chức tọa đàm, hội thảo, hội nghị trước toàn dân và gửi ý kiến lên các cơ quan chức năng theo địa chỉ pháp luật.

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 14. Nguyên tắc giao rừng, cho thuê rừng, chuyển mục đích sử dụng rừng và thu hồi rừng

Điểm 2. **Không chuyển mục đích sử dụng rừng tự nhiên sang mục đích khác**, trừ dự án quan trọng quốc gia; dự án phục vụ quốc phòng, an ninh quốc gia; dự án cấp thiết khác được Chính phủ phê duyệt (*Nguyên văn của CT 13 mà chúng ta đề nghị đưa chỉ đạo của CT 13 của ban bí thư năm 2017 vào Luật*)

Điểm 7. Bảo đảm công khai, minh bạch, có sự tham gia của người dân địa phương; **không phân biệt đối xử về tôn giáo, tín ngưỡng và giới trong giao rừng, cho thuê rừng**.

Điểm 8. **Tôn trọng không gian sinh tồn, phong tục tập quán của cộng đồng dân cư; ưu tiên giao rừng cho đồng bào dân tộc thiểu số, hộ gia đình, cá nhân, cộng đồng dân cư có phong tục, tập quán, văn hóa tín ngưỡng, truyền thống gắn bó với rừng, có hương ước, quy ước phù hợp với quy định của pháp luật.**

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 16. Giao rừng

Điểm 1. Nhà nước giao rừng đặc dụng không thu tiền sử dụng rừng cho các đối tượng:

Mục d) Cộng đồng dân cư đối với khu rừng tín ngưỡng mà họ đang quản lý và sử dụng theo truyền thống;

Điểm 2. Nhà nước giao rừng phòng hộ không thu tiền sử dụng rừng cho các đối tượng:

Mục d) Cộng đồng dân cư đối với rừng bảo vệ nguồn nước của cộng đồng dân cư đó.

Điểm 3. Nhà nước giao rừng sản xuất không thu tiền sử dụng rừng cho các đối tượng:

Mục a) Hộ gia đình, cá nhân, cộng đồng dân cư cư trú hợp pháp trên địa bàn cấp xã nơi có diện tích rừng; đơn vị vũ trang;

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 53. Hoạt động nghiên cứu khoa học, giảng dạy, thực tập; du lịch sinh thái; nghỉ dưỡng, giải trí trừ phân khu bảo vệ nghiêm ngặt trong rừng đặc dụng

Điểm 4. Chủ rừng tự tổ chức, hợp tác, liên kết hoặc cho tổ chức, cá nhân thuê môi trường rừng để kinh doanh du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, giải trí trong rừng đặc dụng bảo đảm không làm ảnh hưởng đến bảo tồn hệ sinh thái tự nhiên, đa dạng sinh học, cảnh quan môi trường và các chức năng khác của khu rừng.

Điều 54. Ổn định đời sống dân cư sống trong rừng đặc dụng và vùng đệm của rừng đặc dụng

Điểm 2. … *Căn cứ điều kiện cụ thể*, ban quản lý rừng đặc dụng phối hợp với chính quyền địa phương lập dự án di dân, tái định cư trình cơ quan nhà nước có thẩm quyền phê duyệt để di dân ra khỏi phân khu bảo vệ nghiêm ngặt của rừng đặc dụng.

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 56. Hoạt động nghiên cứu khoa học, giảng dạy, thực tập; du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, giải trí trong rừng phòng hộ

Điểm 4. Chủ rừng tự tổ chức, hợp tác, liên kết hoặc cho tổ chức, cá nhân thuê môi trường rừng để kinh doanh du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, giải trí trong rừng bảo đảm không làm ảnh hưởng đến bảo tồn hệ sinh thái tự nhiên, đa dạng sinh học, cảnh quan môi trường và các chức năng khác của khu rừng.

Điều 60. Sản xuất lâm, nông, ngư nghiệp kết hợp; nghiên cứu khoa học, giảng dạy, thực tập; kinh doanh du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, giải trí trong rừng sản xuất

Điểm 4. Được tự tổ chức, hợp tác, liên doanh, liên kết hoặc cho tổ chức, cá nhân thuê rừng, thuê môi trường rừng phù hợp với quyền của chủ rừng để kinh doanh du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, giải trí.

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 83. Quyền và nghĩa vụ của hộ gia đình, cá nhân được Nhà nước cho thuê rừng sản xuất

Điểm 1. Hộ gia đình, cá nhân được Nhà nước cho thuê rừng sản xuất có quyền:

Mục b) Được chia sẻ lợi ích từ rừng theo hợp đồng thuê rừng; *được sở hữu cây trồng,* vật nuôi, tài sản khác gắn liền với rừng trồng *do chủ rừng tự đầu tư;*

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 86. Quyền và nghĩa vụ của cộng đồng dân cư được giao rừng tín ngưỡng, rừng phòng hộ và rừng sản xuất

Điểm 1. Cộng đồng dân cư được giao rừng tín ngưỡng, rừng phòng hộ và rừng sản xuất có quyền:

Mục a)

Mục b) Được Nhà nước bảo đảm kinh phí bảo vệ và phát triển rừng đặc dụng, rừng phòng hộ giao cho cộng đồng dân cư;

Muc c) Được hướng dẫn sản xuất lâm, nông, ngư nghiệp kết hợp, canh tác dưới tán rừng, chăn thả gia súc theo Quy chế quản lý rừng; được hỗ trợ phát triển kinh tế rừng, hỗ trợ phục hồi rừng bằng cây lâm nghiệp bản địa;

Mục d) Được khai thác lâm sản trong rừng đặc dụng là rừng tín ngưỡng theo quy định tại Điều 52, rừng phòng hộ tại Điều 55, rừng sản xuất là rừng tự nhiên tại Điều 58 và rừng sản xuất là rừng trồng tại Điều 59 của Luật này và được chia sẻ lợi ích từ rừng theo chính sách của Nhà nước; **được sở hữu cây trồng, vật nuôi, tài sản khác trên đất trồng rừng do chủ rừng tự đầu tư.**

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 102. Trách nhiệm quản lý nhà nước về lâm nghiệp của Ủy ban nhân dân các cấp

Điểm 4. Chủ tịch Ủy ban nhân dân các cấp chịu trách nhiệm về cháy rừng, phá rừng hoặc mất rừng do các hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực quản lý, bảo vệ rừng gây ra thuộc phạm vi lĩnh vực, địa bàn mình quản lý.

Điều 108. **Trách nhiệm quản lý nhà nước về lâm nghiệp của Ủy ban nhân dân các cấp**

Điểm 4. Ủy ban nhân dân cấp tỉnh có trách nhiệm **rà soát diện tích rừng tự nhiên hiện có để đưa vào quy hoạch rừng đặc dụng, rừng phòng hộ, rừng sản xuất trong thời hạn 12 tháng kể từ ngày Luật này có hiệu lực thi hành**

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

Điều 108. Điểm 4. Ủy ban nhân dân cấp tỉnh có trách nhiệm rà soát diện tích rừng tự nhiên hiện có để đưa vào quy hoạch rừng đặc dụng, rừng phòng hộ, rừng sản xuất trong thời hạn 12 tháng kể từ ngày Luật này có hiệu lực thi hành

Có nghĩa là khi rà soát, sự tham gia của cộng đồng dân cư nơi rừng được rà soát là trách nhiệm bắt buộc bằng pháp luật qui định tại Điều 3. Nguyên tắc hoạt động Lâm nghiệp. Điểm 4. Bảo đảm công khai, minh bạch, sự tham gia của các tổ chức, hộ gia đình, cá nhân, cộng đồng dân cư liên quan trong hoạt động lâm nghiệp.

Kết quả rà soát các loại rừng, cộng đồng cùng cán bộ chức năng phát hiện được các mảnh rừng, khu rừng là rừng tín ngưỡng, rừng truyền thống bảo vệ nguồn nước của cộng đồng, sẽ được giao về cho các cộng đồng qui định tại Điều 86. Quyền và nghĩa vụ của cộng đồng dân cư được giao rừng tín ngưỡng, rừng phòng hộ và rừng sản xuất.

Nhà nước bảo hộ bằng Luật

- Khi ta trồng cây bản địa trong rừng đặc dụng, rừng phòng hộ, có hồ sơ khai sinh cây, có bản đồ định vị, có chứng thực của chính quyền sở tại, sau 20, 30, 40 năm, cây đó là cây của người trồng. Ta cần đưa hồ sơ khai sinh và hệ thống chứng thực pháp lý để thực hiện quyền hưởng lợi về cây ta trồng. **Điều 86. Điểm 1. Mục d. <u>được sở hữu cây trồng</u>, vật nuôi, tài sản khác trên đất trồng rừng <u>do chủ rừng tự đầu tư</u>.**
- Do vậy, các hoạt động GDGR, cần có hồ sơ và mẫu hướng dẫn kèm theo trong hương ướng của cộng đồng trước khi thực hiện các nhiệm vụ khảo sát, rà soát các loại rừng, ranh giới giữa các loại rừng, giữa các chủ rừng.
- Đặc biệt là tập đoàn cây Mẹ - cây ưu thế đang có nguy cơ tuyệt chủng (bắt buộc phải đưa vào hồ sơ GDGR như một lý lịch về các thành phần bộ- họ- giống cây và được giá trị như là tên của một tộc người vậy!).

Chiến lược tiếp theo cần đóng góp vào các văn bản dưới Luật

Tập đoàn Giống Lâm nghiệp Bản địa trong các cánh rừng Tín ngưỡng, Rừng truyền thống bảo vệ nguồn nước, Rừng sinh kế của bà con;

Hồ sơ GĐGR cần bổ sung:

1. Bản đồ và thông tin chi tiết về giống cây Lâm nghiệp bản địa ở các vị trí địa hình;
2. Chính sách ưu tiên thực hành và phát triển giống cây lâm nghiệp bản địa trong các mô hình rừng sinh kế cộng đồng;
3. Gắn giải pháp duy dưỡng giống lâm nghiệp bản địa như một chiến lược thích ứng biến đổi khí hậu

Già Xay Khu Yzang duy trì Luật tục bảo vệ 11.000 ha tại bản Lóng Lăn, Huyện Luang Prabang, Lào nay được Pháp Luật Lào công nhận và tặng Huân chương Kháng chiến trong sự nghiệp phát triển cộng đồng

Tổ chức NLI của Đức trao tặng bản Lóng lăn

Xin trân trọng cảm ơn Quí vị và chúc bà con
cùng nhau đoàn kết duy dưỡng những cánh rừng cộng đồng
của chúng ta ngày càng nhiều tiếng chim ca, vượn hót
những dòng suối và Mó nước ngày càng đầy
để tưới mát cho những ruộng lúa
của bà con ngày càng trĩu bông và mẩy hạt.

Cố Nhà Thơ Hoàng Trung Thông căn dặn trước khi đi xa:

Hồn Tổ quốc ngự nơi rừng sâu thẳm
Rừng suy tàn Tổ quốc suy vong.